

УДК 378.011.3-057.87:305

DOI: 10.31652/2412-1142-2022-64-217-225

Олійник Наталія Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0001-9340-4378
natalia.oliinuk0480@gmail.com

Імбер Вікторія Іванівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0003-2908-9654
imbervika@gmail.com

Білик Тетяна Сергіївна

асистент кафедри початкової освіти,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0002-5975-7951
biluktanya29@gmail.com

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті аналізуються ціннісні орієнтації юнаків та дівчат у студентському віці. Визначено, що ціннісні орієнтації сучасної молоді визначають їх цілі життя, задають певний вектор дій і вчинків сучасної молодої людини. З'ясовано, що розвиток ціннісних орієнтацій студентської молоді залежить від їх професійної діяльності, соціального розвитку, формування стратегій досягнення цілей, дотримання соціальних норм. Метою статті стало визначення особливостей розвитку ціннісних орієнтацій студентів залежно від приналежності до соціальної статі.

Виявлені емпіричні дослідження ціннісних орієнтацій засновані на експрес-діагностиці соціальних цінностей особистості, яка сприяє виявленню особистих, професійних та соціально-психологічних орієнтацій та переваг студентської молоді. Опитування проводилось у педагогічному університеті, для студентів 4 курсу. Результати проведеного дослідження свідчать про особливості розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді залежно від приналежності до соціальної статі. Авторами виявлено, що інтелектуальні цінності посідають перше місце у ієрархії цінностей студентської молоді. Авторами обґрунтовано гендерні відмінності у розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді: у молодих людей найбільш розвинені сімейні, соціальні ціннісні орієнтації. Отримані результати свідчать про наявність гендерних відмінностей у формуванні ціннісних орієнтацій студентської молоді, що певним чином позначатиметься на їх подальшому розвитку. Подано рекомендації, щодо особливостей організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Ці дані слід враховувати в організації освітнього процесу з урахуванням виявлених гендерних особливостей.

Ключові слова. студентська молодь; ціннісні орієнтації; цінності молоді; гендерні особливості; розвиток ціннісних орієнтацій; зміна цінностей молоді.

1. ВСТУП

Поступове входження України до європейського освітнього простору впродовж останнього часу детермінувало великий інтерес педагогічної науки до проблем гендерного виховання та гендерної культури у сфері освіти. Питання, пов'язані з особливостями статі людини та її психологічними відмінностями, останнім часом входять до числа найбільш обговорюваних. Адже роль чоловіка і жінки в суспільстві сьогодні значно змінилась.

Переосмислення традиційних, зазвичай стереотипних уявлень про соціальну роль жінок та чоловіків з огляду на нові соціально-економічні умови має актуально-перспективний характер для прогресивних змін сучасної системи вітчизняної освіти, розробки її футуристичних моделей, про що зазначено в нормативно-правових документах України найвищого державного рівня, починаючи з Постанови Кабінету Міністрів України «Про Державну національну програму «Освіта» (1993) і закінчуючи Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки.

У сучасних педагогічних дослідженнях значна увага приділена проблемам гендерних відмінностей у процесі навчання студентів. «Особливий інтерес педагогічної науки до гендерного питання обумовлений існуванням нових можливостей удосконалення навчально-виховної роботи за допомогою впровадження гендерних знань» [1]. Молодь протягом навчання в школі в університеті знаходиться під сильним впливом гендерних стереотипів, які Є. Шишлова визначає як «стійкі, стандартизовані уявлення про моделі поведінки, стилі комунікації, риси характеру, що відповідають поняттям «жіноче» та «чоловіче». [9], а Н. Ерофєєва – як «уявлення, що сформувалися в суспільстві, про виконання тієї чи іншої соціальної ролі чоловіком та жінкою»[4]. Таким чином, очевидно, що одним із завдань гендерної політики вищої школи має бути подолання чинних гендерних стереотипів, представлених у соціальній організації вищого закладу освіти, у змісті навчальних посібників, у стилі викладання [9], у гендерному аспекті корпоративної культури університету. «Іншим важливим аспектом гендерної освіти у вищій школі є зміна підходів до викладання різних дисциплін у цілому, розробка та впровадження гендерно-орієнтованих курсів для студентів гуманітарного, юридичного та природничо-наукового спрямування» [5].

Постановка проблеми. Не дивлячись на значну кількість наукових доробків вітчизняних та закордонних дослідників проблема гендерної орієнтації студентів закладів вищої освіти залишається актуальною та затребуваною.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема переоцінки «гендерних» цінностей, цікавить багатьох сучасних учених (І. Грабовська, В. Кравець, Т. Мельник О. Петренко, А. Фурман та ін.). Останнім часом у суспільстві значно виріс інтерес до життєвих цінностей до різниці між чоловіками і жінками, досліджень у даному напрямі займалися В. Васютинський, Н. Городнова, Т. Говорун та ін. Упродовж останнього часу в Україні значно активізувалися наукові пошуки, спрямовані на дослідження гендерних проблем, зокрема, гендерна культура дітей та молоді (К. Корсак, В. Кравець, О. Кікінежді, Л. Мандрик, Н. Маркова, Н. Олійник, Г. Шевченко та ін.).

У процесі наукового пошуку виявлено, що проблема гендерного підходу у вищій освіті є недостатньо розробленою. Лише незначна частина праць присвячена особливостям формування гендерної культури студентів закладів вищої освіти, саме тому **метою статті** є дослідити та порівняти ціннісні орієнтації юнаків та дівчат у студентському віці.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичні основи дослідження. Останнім часом в суспільно-гуманітарних науках значно активізувався інтерес до гендерних досліджень. Однак, часто змішуються поняття «статеве виховання», «статева соціалізація», «гендерна освіта», «гендерне виховання», при цьому зміст проблеми що досліджується залишається тією ж самою. Саме тому, слід уточнити поняттєвий апарат гендерології. Відзначимо, що на відмінну від статті, тобто естетичних, незмінних біологічних особливостей чоловіка та жінки, під гендером розуміємо складний соціокультурний конструкт, верифікований через відмінність в ролях, поведінці, ментальних і емоційних характеристиках між мужністю та жіночністю (типове чоловіче і типово жіноче), запропонованих суспільством жінкам та чоловікам. Не біологічна стать, а соціокультурні норми й гендерні стереотипи визначають психологічні якості, здібності, види діяльності, професії чоловіка та жінки, заохочуючи одні й негативно оцінюючи інші. При

цьому гендер не є незмінним чи універсальним: в різних соціумах гендерні ролі й стереотипи варіюються і значно відрізняються.

Таким чином, гендер – соціокультурна, символічна конструкція статі, що покликана визначати конкретний асоціативний зв'язок, забезпечувати повноцінну комунікацію та підтримувати соціальний порядок. Іншими словами, гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та стосунків жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі [10]. Все це знаходить своє відображення в особливих формах прояви суспільної свідомості – стереотипах.

Традиційно під словом «стереотип» розуміють якусь схему (кліше), на основі якої відбувається сприйняття та оцінка інформації. Ця схема виконує функцію узагальнення певного явища, предмета чи події, з її допомогою людина діє або проводить оцінку автоматично, практично не замислюючись.

Гендерний стереотип – це один із видів стереотипів, заснований на прийнятих у суспільстві уявленнях про фемінізм, тобто жіноче і маскулінізм, тобто чоловіче. Століттями у людей склалися стереотипні уявлення про образ чоловіка та жінки, які досі поширюються на всіх представників тієї чи іншої статі, незалежно від їх індивідуальних особливостей та віку.

Тривалий час у європейській культурі існувала одностатева модель людини, описана античним філософом-лікарем Галеном у II столітті до н. е. Відповідно цієї моделі організм жінки розглядався як біологічно недосконалий відповідно до чоловічого організму.

Вивченню гендерних стереотипів було присвячено безліч закордонних досліджень. Спочатку вони були спрямовані на те, щоб вивчити саме явище стереотипізації, форми вияву стереотипів. Пізніше ці дослідження заглибилися у пошук механізмів функціонування та пояснювальних схем, на основі яких і відбувається цей процес. Перші дослідження статево-рольової стереотипізації були пов'язані зі спробами вичленувати типові відмінності, що стосуються уявлень про жінку та чоловіка. Підсумовуючи ці дослідження, у 1957 році Дж. Маккі та А. Шерріфс виділили типовий чоловічі та типовий жіночі образи [8, с. 805].

Ми припустили, що під впливом гендерних стереотипів формуються ціннісні орієнтації у юнаків та дівчат, наочно це проявляється саме у студентському віці. Цей період характеризується як період професійного самовизначення, коли «здійснюється глибоке осмислення людиною своїх життєвих планів та позицій, ідеалів та шляхів їх досягнення, свого роду переоцінка цінностей» [3].

Сьогодні значно зріз інтерес до вивчення ціннісних орієнтацій молоді. Адже від того, які ціннісні орієнтації будуть сформовані у підростаючого покоління, залежатиме, яке суспільство буде надалі, і яких цінностей будуть дотримуватися молоде покоління. Існують різні визначення поняття цінності. Цінність визначається як предмет будь-якого інтересу, переваги та оцінки. Цінність може мати різний зміст, що залежить від змісту потреб людини. У зв'язку з цим, Т. Мартинова виділяє цінності вітальні, соціальні, моральні, інтелектуальні, естетичні тощо [6].

До чинників, що формують ціннісні орієнтації, Т. Голованова, відносить матеріально-економічні; соціально-психологічні; соціально-демографічні (гендерні); віково-демографічні; амбівалентно-транзитивні; освітні; девіантно-деліквентні та інші [3].

В цей час існує цілий ряд робіт, присвячених вивченню цінностей та ціннісних орієнтацій молоді, як в Україні, так і за кордоном, що свідчать про серйозний інтерес держави та суспільства до цієї проблеми.

Ціннісні орієнтації – це відображення у свідомості людини цінностей, визнаних нею як стратегічно важливий життєвих цілей і загальних світоглядних орієнтирів. Поняття ціннісні орієнтації було введено у повоєнній соціальній психології як аналог філософського поняття

цінностей, проте чітке розмежування між цими поняттями досі не існує.

Ми виходили з того поняття, що світ життєвих цінностей чоловіків та жінок різний. Ці відмінності обумовлені існуючими у суспільстві гендерними стереотипами. Ще з дитячого віку батьки купують своїм дітям одяг та іграшки, які відповідають їх статі, з цього і починається формування ціннісних уявлень. Також у дитячому віці можна спостерігати, що хлопчики найчастіше граються у хованки, доганялки, танки, стрілялки, а дівчатка – у дочки-матері, в ляльки, лікарів.

Ціннісні орієнтації та системи цінностей у різних людей різні. Вони змінюються під впливом внутрішніх установок, умов довкілля, зокрема соціокультурного середовища освітнього закладу. Саме в період професійної підготовки відбувається становлення особи студента, удосконалюються його моральні та професійні якості, окреслюється коло його цінностей.

Студентська молодь як особлива соціально-демографічна група цікавить дослідників різних напрямів життєдіяльності. Цей інтерес насамперед пов'язаний з тим, що саме студентська молодь є індикатором всіх суспільних змін, гостро реагує і дає відповідні реакції на глобальні проблеми. Студентська молодь як особлива група має відмітні ознаки не тільки від дорослих, а й від інших груп молоді (старшокласники, робітнича молодь, молоді вчені чи молоді спортсмени). Насамперед відмінною особливістю цієї групи є їх навчальна діяльність, спрямована на отримання певної професії. Саме в цьому спостерігаються різницю між студентами (в установках, поведінці, мотивах, цінностях) технічних, гуманітарних, медичних, економічних та інших закладів вищої освіти. Іншим суттєвим відмінністю студентської молоді є приналежність до одного віку (18-23 роки), що визначає подібне сприйняття світу, світоглядні установки, психофізіологічні особливості розвитку та інше.

Кожна людина вибирає свій індивідуальний шлях, вона обирає той набір цінностей, що є для нього важливим та значущим. Вибирає він ці цінності за цілями у житті, за потребами, за змістом інтересів. Існує безліч форм існування цінностей. Однією з поширених є суспільний ідеал – вироблене суспільною свідомістю та присутнє у ньому узагальнене уявлення про досконалість у різних сферах життя. У цьому слід відрізняти реальні цінності ідеалів. Цікаво дізнатися, як молодь вміє визначити й поставити собі за мету життя, знайти своє місце, покликання. Що для нинішнього покоління у пріоритеті, а що практично втратило своє значення. Чи схильна молодь більше до кохання, дружби чи все-таки вона прагне йти вгору по кар'єрних сходах.

На підставі вище викладеного виявлення ціннісних орієнтацій у студентів, ми провели опитування. У дослідженні брали участь студенти 4 курсів педагогічного університету. У нашому опитуванні взяло участь 47 респондентів, 23 студенти-юнаки та 24 студентки жіночої статі. Студентам було запропоновано обрати з представленого нами переліку 7 цінностей, які вони вважають найважливішими у житті, а також визначити рангове місце запропонованих цінностей.

При складанні списку цінностей ми опиралися на дослідження С. Шалової, у якому виділено найбільш значущі цінності сучасної культури:

- вітальні цінності (людське життя як абсолютна цінність);
- прагматичні цінності (благо, успіх, користь, доцільність);
- інтелектуальні цінності (знання, інтелектуальні здібності);
- соціальні цінності (спілкування, співпраця, свобода, справедливість);
- моральні цінності (доброта, гуманізм);
- фізичні цінності (фізичне здоров'я, краса тіла);
- духовні та естетичні цінності (ідеал, норми, гармонія) [2].

У ході аналізу емпіричних даних було отримано наступні результати. найчастіше юнаки та дівчата обирали такі цінності як:

- сімейний добробут;
- народження, виховання та успіх своїх дітей;

- створення власної сім'ї;
- здоров'я;
- радість, задоволення, розвага, подорожі;
- духовне зростання, самопізнання;
- доброта, гуманне ставлення до людей.

Набагато рідше визначали:

- соціальний статус, становище у суспільстві;
- залучення до цінностей культури;
- отримання освіти;
- всебічний розвиток;
- зовнішня краса;
- активне життя.

І найменше респонденти обирали: досягнення певного професійного рівня; лідерство; спілкування (вдосконалення себе у спілкуванні); громадське визнання.

Відмінність полягала у тому, що з дівчат значну роль займають такі цінності як: духовна і фізична близькість із коханою людиною; цікава робота; самостійність, незалежність та близькі відносини з сім'єю.

У той час як у юнаків у пріоритеті такі цінності: перебування справжнього кохання; підвищення рівня знань; повага до старших.

Результати порівняльного аналізу представлені у таблиці (табл. 1).

Таблиця 1

Ціннісні орієнтації студентів ВЗО

№ п/п	Цінності	
	Юнаки	Дівчата
1	сім'я	сім'я
2	здоров'я	любов
3	любов,	здоров'я
4	друзі	друзі
5	активне життя	навчання
6	матеріальне становище	матеріальне становище
7	розваги	активне життя
8	навчання	розваги

Результати проведеного аналізу цінностей, обраних юнаками, показали, що перше місце займає сім'я, друге місце – здоров'я, на третій думки розійшлися, його поділили кохання та друзі, четверте місце посідає така цінність, як «активне життя»; 5-е місце майже однотайно юнаки віддали цінності «матеріальне забезпечення», шосте місце займають розваги, на сьомому місці – пізнання.

Дівчата, як і юнаки, на перше місце поставили сім'ю, на друге – кохання, на третє – здоров'я, на четверте – друзів. П'яте місце займає навчання, шосте – матеріальне забезпечення, сьоме – активне життя, а восьме дісталось такій цінності, як розваги

Нас здивував той факт, що юнаки не вибрали таких цінностей, як «фінансова незалежність» та «самостійність», а дівчата не обрали багатство. З наведених даних, можна зробити висновок, що у юнаків та дівчата ціннісні орієнтації суттєво не відрізняються. В основному, юнаки та дівчата зацікавлені у створенні сім'ї, народженні дітей та самопізнанні.

Вибір цих цінностей говорить у цілому про соціальну спрямованість молодих людей про сформованість позитивних якостей у студентів. Адже кожна людина має замислюватися про свою майбутню сім'ю, про дітей, про свій саморозвиток. При цьому можна зазначити, що у списку у кожної молодої людини були й інші цінності й вони були різними.

Узагальнюючи підсумки проведеного дослідження, можна констатувати, більшість студентів орієнтовані індивідуальні цінності (здоров'я, створення сім'ю, сімейний добробут, народження дітей і дітей). А також студенти цінують у житті повагу до старших.

Вивчаючи ціннісні орієнтації студентів, підтвердила гіпотезу про наявності відмінностей ціннісних орієнтацій у студентів чоловічої та жіночої статі. Дівчата демонструють більше прагнення саморозвитку, бажання допомагати іншим, більше цінують любов та повагу навколишніх, а також здоров'я. Крім того, у дівчат більш виражено бажання зайняти високе становище та прагнення влади, що може служити ілюстрацією зміщення гендерних стереотипів у суспільстві.

Соціально схвалювані та поділені більшістю людей уявлення про те, що таке добро, справедливість, патріотизм, любов, дружба тощо складають групу суспільних цінностей. По даній групі спостерігається значна гендерна різниця у ступені важливості. Якщо для дівчат дана група цінностей має особливе значення 37%, то в юнаків суспільні цінності значущі у 26%. Найімовірніше це пов'язано з тим, що в умовах трансформації суспільних уявлень у молодих людей не повністю сформовано чітке розуміння щодо деяких уявлень, що характеризують цю групу цінностей.

Істотні відмінності за статевою ознакою виявлено також щодо фізичних цінностей (рис. 1)

Рис. 1. Істотні відмінності за статевою ознакою щодо фізичних цінностей

Серед дівчат лише 32% виділили цю цінність як значущу, тоді як серед юнаків цей показник досяг 40%. Однак такий низький відсоток важливості фізичних цінностей можна пояснити відсутністю у молодих людей потреби у підтримці фізичного здоров'я через молодий вік та відсутність істотних захворювань.

Сформованість духовних цінностей дозволяє судити про найвищий рівень розвитку особистості людини. Ці цінності формують свободу особистості. Духовні цінності складаються з трьох основних груп: сенсорно-життєві цінності (індивідуальні для кожної людини та є ідеалом у її житті); моральні цінності (допомагають регулювати відносини коїться з іншими людьми); естетичні цінності (привносять у життя гармонію). До духовних цінностей відносяться суспільні ідеали, настанови та оцінки, нормативи та заборони, цілі та проєкт, зразки й стандарти, принципи дії, виражені у формі нормативних уявлень про благо, добро і зло, прекрасне і потворне, справедливе і несправедливе, правомірне і протиправне, про сенс історії та призначення людини й інше. Проведене дослідження виявило негативну тенденцію у визначенні вагомості даної групи цінностей. Як серед дівчат, так і серед юнаків значущість цієї групи займає останнє місце серед восьми груп цінностей є важливою для 13 % дівчат і лише для 8% юнаків.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи, варто наголосити, що на ціннісні орієнтації впливають гендерні стереотипи. Найбільше значення для респондентів мають інтелектуальні, сімейні, соціальні, фінансові цінності. Істотні гендерні відмінності виявлені в суспільних та фізичних цінностях

за рівнем значущості. Для дівчат найбільш значущими є громадські цінності, для юнаків – фізичні. Найменш значущими у молодіжному середовищі визнано духовні цінності. У зв'язку з цим необхідно продовжити роботу з:

- розкриття у молодіжному середовищі таких фундаментальних понять, як духовні цінності, духовно-моральне виховання та розвиток особистості людини;
- соціально-педагогічній підтримці у становленні та духовному розвитку особистості студентської молоді;
- формуванню інформаційних ресурсів, спрямованих на розвиток ціннісних орієнтацій молоді;
- взаємодії з сім'єю в галузі духовно-морального виховання підростаючого покоління;
- використання актуальних форм роботи та залучення до роботи фахівців різних сфер.

Ціннісні орієнтації, що визначають життєві цілі людини формують найважливіші вектори її подальшого соціального розвитку. Узагальнивши результати проведеного дослідження, можна зробити висновок про виражені гендерні відмінності у ціннісних орієнтаціях студентської молоді. Гендерний чинник поряд із соціальним оточенням, економічною ситуацією, соціально-психологічними особливостями особистості виконує істотну роль розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді.

Гендерна приналежність до чоловічої статі визначає, переважно, розвиток таких ціннісних орієнтацій, як інтелектуальні, фізичні й матеріальні. Гендерною особливістю студенток на перший план виступає цінність сім'ї, цінність гуманізму, соціальна цінність. Соціокультурне та освітнє середовище сучасного закладу вищої освіти може певною мірою сприяти розвитку тих чи інших ціннісних орієнтацій студентської молоді. Особливу увагу необхідно приділити роботі з розвитку суспільних та духовних цінностей серед юнаків, духовних та фізичних цінностей серед дівчат.

Цілеспрямована освітня робота, побудована з урахуванням гендерних особливостей у розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді, дозволить скоригувати життєві плани молодої людини для її особистісного та суспільного розвитку.

Саме тому перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні досвіду європейських країн та кращих вітчизняних практик щодо формування гендерних стереотипів студентів вищих закладів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Баурова Ю.В. (2010). Гендерний підхід в освіті: погляд на проблему. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». С. 93-97
- [2] Всеукраїнська мережа центрів гендерної освіти ВНЗ URL:: <http://gendercenter.net.ua/>_(дата звернення: 30.11.2021):
- [3] Голованова Т. П. (2007). Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді : монографія. Запорізький національний університет. 338 с.
- [4] Ерофеева Н. Ю. (2009) Основные категории гендерной педагогики. Вестник Удмуртского университета. Серия «Философия. Психология. Педагогика». Вып. 2. С. 85-102.
- [5] Мартинова Т. М. (2004). Гендерний підхід у педагогіці вищої школи. Закарпатський вісник. С. 249-251.
- [6] Олійник Н., Басюк А. (2021) Гендерні відмінності морального розвитку молодших школярів. The 5th International scientific and practical conference Priority directions of science and technology developmentl (January 24-26, 2021) SPC Sciconf.com.ual, Kyiv, Ukraine . pp.805-810
- [7] Про забезпечення рівних прав та рівних можливостей жінок і чоловіків Закон України від 08.09. 2005р. № 2866 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 30.11.2021)
- [8] Про впровадження принципів гендерної рівності в освіту Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.09. 2009 р.№ 839 URL : <http://osvita.ua/legislation/other/4849> (дата звернення: 30.11.2021)
- [9] Шишлова Є. (2016) Прихований зміст професійної освіти: гендерний аспект. Людський капітал. С. 50-52.
- [10] Шевченко, З. В. (Уклад.). (2016). Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. Відновлено з URL :: <http://a-z-gender.net/ua/%D2%91ender.html> (дата звернення: 30.11.2021)

GENDER FEATURES OF STUDENTS 'VALUE ORIENTATIONS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Oliinyk Nataliia Anatoliyivna

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnitsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-9340-4378
natalia.oliinuk0480@gmail.com

Imber Viktoriia Ivanivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnitsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-2908-9654
imbervika@gmail.com

Bilyk Tetyana Sergeevna

Assistant at the Department of Preschool education
Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnitsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-5975-7951
biluktanya29@gmail.com

Abstract. The article analyzes the value orientations of young men and women in student age. It is determined that the value orientations of modern youth determine their life goals, set a certain vector of actions and deeds of modern young people. It was found that the development of value orientations of student youth depends on their professional activities, social development, the formation of strategies to achieve goals, compliance with social norms. The aim of the article was to determine the peculiarities of the development of students' value orientations depending on their gender.

The identified empirical studies of value orientations are based on rapid diagnosis of social values of the individual, which helps to identify personal, professional and socio-psychological orientations and preferences of student youth. The survey was conducted at the Pedagogical University for 4th year students. The results of the study indicate the peculiarities of the development of value orientations of student youth depending on gender. The authors found that intellectual values occupy the first place in the hierarchy of values of student youth. The authors substantiate gender differences in the development of value orientations of student youth: young people have the most developed family, social value orientations.

The obtained results indicate the presence of gender differences in the formation of value orientations of student youth, which in some way will affect their further development. Recommendations on the peculiarities of the organization of the educational process in higher education institutions are given. These data should be taken into account in the organization of the educational process, taking into account the identified gender characteristics.

Keywords. student youth; value orientations; youth values; gender features; development of value orientations; changing the values of young people.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Baurova Yu.V. (2010). Gender approach in education: a look at the problem. Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series: "Pedagogy. Social work". Pp. 93-97 (in Ukrainian).
- [2] All-Ukrainian network of gender education centers of universities URL: <http://gendercenter.net.ua/> (access date: 30.11.2021): (in Ukrainian).
- [3] Golovanova TP (2007). Theory and practice of forming gender equality of student youth: monograph. Zaporizhzhia National University. 338 s. (in Ukrainian).
- [4] Erofeeva N. Yu. (2009) The main categories of gender pedagogy. Bulletin of Udmurt University. Series "Philosophy. Psychology. Pedagogy ". Issue. 2. pp. 85-102. (in Russian).
- [5] Martinova TM (2004). Gender approach in higher school pedagogy. Trans Carpathian Herald. Pp. 249-251. (in Ukrainian).
- [6] Oliinyk N., Basyuk A. (2021) Gender differences in the moral development of primary school children. The 5th International scientific and practical conference Priority directions of science and technology development (January 24-26, 2021) SPC Sciconf.com.ua, Kyiv, Ukraine. pp.805-810 (in Ukrainian).

Розділ 3 Психолого-педагогічні проблеми навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти

- [7] On Ensuring Equal Rights and Equal Opportunities for Women and Men Law of Ukraine of 08.09. 2005 № 2866 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (access date: 30.11.2021) (in Ukrainian).
- [8] On the introduction of the principles of gender equality in education Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 10.09. 2009№ 839 URL: <http://osvita.ua/legislation/other/4849> (access date: 30.11.2021) (in Ukrainian).
- [9] Shishlova E. (2016) The hidden content of vocational education: gender aspect. Human capital. Pp. 50-52.
- [10] Shevchenko, ZV (Ed.). (2016). Dictionary of gender terms. Cherkasy: publisher Chabanenko Yu. Updated from URL :: <http://a-z-gender.net/en/%D2%91ender.html> (access date: 30.11.2021) (in Ukrainian).